

Krúdy, a vörös barátok és a Margitsziget

● Több koponya, sírkő és egy föld mélyére vezető csigalépcső is előkerült a Nagyszálló közeli ásatáson

BENEDEK SZABOLCS

Regényes Idők

1925 novemberének első napjaiban különös leletek kerültek elő a Margitszigeten: gigászi méretű koponyák, félméteres felső lábszárcsontok, csigolyacsontok és jókora bordák. Mintha nem is e világi lények, hanem a mesék óriásai bukkantak volna elő az ásonyomok mentén. A rejtélyt növelte, hogy a rendkívüli méretekkel megáldott csontvázakra nem vízszintes, hanem függőleges helyzetben találtak, mintha állva temették volna el őket. Akadt olyan koponya, amelynek tökéletes precizitással ki voltak húzva az elülső fogai - meglehetősen megdöbbentő, még gazdájuk életében kiütötték őket, majd sebészi eljárással eltávolították az ínben maradt foggyökereket.

A leletek nem véletlenül kerültek elő. A sziget északi részén, a Nagyszállótól nem messze régóta ismert volt az a mintegy kétöles romfal, amely körül a szálloda kertészei korábban is találtak

A hajdani templáriusok nem csak manapság foglalkoztatják a titkok iránt fogékony közvéleményt

emberi csontokat, ezeket azonban mindig visszatemették. Ezúttal azonban a Margitszigetet bérlő részvénytársaság alelnöke, *Wild József* parlamenti képviselő kezdeményezésére kutatások kezdődtek. Úgy gondolták, miután a sziget egyéb történelmi emlékeit már feltárták, ideje megnézni, errefelé mit rejt a föld mélye.

Az ásatások az első napoktól kezdve izgalmakat hoztak. Szokatlan formájú

oszlopmaradványokat és óriási sírköveket találtak, előkerült továbbá egy, a föld mélyébe vezető csigalépcső is, amely körül az ásatást végzők rendre titokzatos hangokat hallottak. A kísértetieséget növelte, hogy a csontmaradványokra éppen november 2-án, halottak napján bukkantak. Két nappal később egy hatalmas szarkofágon koccant az ásó éle. Az ezen olvasható jelek és feliratok nyomán többen sejteni vélték, hogy a Margitsziget északi csücskében a templomos lovagrend, korabeli szóhasználatul a templáriusok rendháza került napvilágra.

A Világ című lap 1925. november 7-i száma öles riportban számolt be a rendkívüli leletekről, és megszólltatta az évtizedek óta a Margitszigeten lakó *Krúdy Gyulát* is, aki ugyancsak izgalommal figyelte a Nagyszállótól mintegy száz lépésre zajló régészeti munkát. Mind ő, mind a lap névtelenségbe burkolózó tudósítója különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy a Világban éppen a leletek megtalálása előtt pár héttel ért véget *Krúdy A templárius* című kisregényének epizódonkénti közzélése. Mintha a templomosok titkainak hosszú sora egy újabb epizóddal gyarapodott volna.

A hajdani lovagok nem csak manapság foglalkoztatják a Dan Brown-regényeken nevelkedett, a misztika és a titkok iránt fogékony közvéleményt. Az első hosszabb, magyar nyelvű értekezés a lovagrendről *Pesty Frigyes*től való, aki 1861. június 10-i akadémiai székfoglalóját a templáriusok Magyarországon címmel tartotta meg, többek között a célból, hogy megmutassa, a Magyar Királyságban a XII. század közepén, azaz nem is oly sokkal megalakulása után meglepedett rend birtokai a korábbi vélekedésekkel ellentétben nem csupán az Adriai-tenger mentén, valamint Horvát- és Szlavónországban húzódtak, hanem

Margitszigeti életkép az 1920-as évek közepén a gyógyfürdővel (később a Magyar Atlétikai Klub irodaháza)

FORRÁS FORTEPAN

magyar területeken is. 1912-ben *Patek Ferenc* adott ki könyvet A magyarországi templárius rendtartomány felbomlása címmel. E két munka jelentősen meghatározta a templomosokról alkotott korabeli képet, kiemelve, hogy részt vettek *II. András* keresztes hadjáratában, vagy hogy megmentették *IV. Béla*t a muhi csatában. *Pesty* igyekezett hőseit tisztázni az évszázados koholt vádak alól: „A templárius lovagok - írta - nemcsak hogy a legnemesebb házából származtak rendesen, de a világ sok országait látván, s a keleti kultúrákkal érintkezésbe jövén, igen természetesen szabadabb

szellemmel ítéltetik meg a vallás és emberiség szabályait, mint ezt talán az akkori egyházi szabályok és a világ közvéleménye megengedték. Ebből megint az következett, hogy részint bizonyos nimbusz maguk köré húzása végett, részint hogy tudatlanabbak előítéletét kíméljék, maguk és az idegenek közé fátyolt emeltek, mely azután az irigység által a maga módja szerint kizsákmányoltatt.”

Bár az Árpád-ház kihalása utáni trónharcokban a magyar templomosok a későbbi győztest, *Károly Róbertet* támogatták, Európa más országaihoz hasonlóan itt se kerülhették ki a pápai bullát,

és a rendet végül nálunk is feloszlatták. A legenda szerint a ma Ausztria területére eső Léka (Lockenhaus) mellett össze is csaptak a korábbi szövetségesek, azaz a király és a templomosok, utóbbiak titkos alagutakon menekültek el. A lékai várban ma kiállítás őrzi a folklórban vörös barátokként emlegetett magyarországi templomosok emlékét. Hogy a margitszigeti leletekkel később mi történt, azt nem tudtam kideríteni, ám az biztos, hogy az ásatás ismét meghihlette *Krúdyt*, aki a Világ 1925. november 29-i számában *IV. Béla király utolsó lovagja* címmel újabb templomosnovellát közölt.